

Sunčica Jovanović¹⁴OLI Centar za integrativnu
psihodinamsku psihoterapiju,
Beograd

Nebojša Jovanović (2025). *Razvoj bazičnih emocionalnih kompetencija u OLI integrativnoj psihodinamskoj psihoterapiji: Teorijske i metodološke osnove OLI IPP.* Beograd: Kreativna knjiga i OLI Centar, 399 str.

Knjiga *Razvoj bazičnih emocionalnih kompetencija u OLI integrativnoj psihodinamskoj psihoterapiji* predstavlja sistematski i teorijski ambiciozan nastavak autorovog dugogodišnjeg rada na razvoju OLI integrativne psihodinamske psihoterapije. U kontinuitetu sa ranijom studijom *Sposobnost za ljubav i rad*, u kojoj je postavljen širi teorijski okvir modela, ova knjiga donosi precizniju operacionalizaciju jednog od njegovih centralnih koncepata – bazičnih emocionalnih kompetencija – i razrađuje njihovu razvojnu, strukturnu i metodološku dimenziju.

Osnovna teza knjige jeste da psihoterapijska promena ne počiva primarno na razotkrivanju potisnutih sadržaja, već na razvoju ili deblokiranju bazičnih sposobnosti ega za obradu i regulaciju emocija. Autor identifikuje osam takvih kompetencija: neutralizaciju, mentalizaciju, celovitost objekta, konstantnost objekta, toleranciju na frustraciju, toleranciju na ambivalenciju, volju i inicijativu. Ove kompetencije nisu shvaćene kao mehanizmi odbrane, već kao razvojna dostignuća koja prevazilaze odbrambene obrasce i omogućavaju zrelije, fleksibilnije i realističnije funkcionisanje ličnosti.

Teorijski doprinos knjige ogleda se u njenom eksplicitnom oslanjanju na četiri psihoanalitičke psihologije: klasičnu teoriju nagona, ego psihologiju, teoriju objektnih odnosa i self – psihologiju, uz pokušaj njihove funkcionalne integracije. Neutralizacija je preuzeta i dalje razvijena iz tradicije ego psihologije (Hartmann), celovitost i konstantnost objekta oslanjaju se na teoriju objektnih odnosa (Klein, Mahler, Kernberg), tolerancija na narcističke frustracije upućuje na self psihologiju (Kohut), dok je koncept tolerancije na frustraciju ukorenjen u klasičnoj freudovskoj teoriji. Međutim, inovativnost modela ne sastoji se u pukom preuzimanju pojmova, već u njihovom redefinisanoj kao kompetencija – kao sposobnosti koje se mogu razvijati, uvežbavati i automatizovati u terapijskom procesu.

U tom smislu, knjiga predstavlja svojevršno pomeranje fokusa sa konfliktnog modela na model deficita i razvojnih zastoja, ali bez napuštanja psihoanalitičkog razumevanja strukture ličnosti. Autor zadržava koncept konflikta, ali ga situira unutar šireg razvojnog okvira u kojem je ključna snaga ega da neutrališe instinktualnu energiju, integriše ambivalenciju i održava stabilne reprezentacije objekta. Time se O.L.I. model najbliže pozicionira u odnosu na klasičnu ego psihologiju, ali istovremeno prevazilazi njene granice insistiranjem na integrativnoj perspektivi i eksplicitnoj metodološkoj operacionalizaciji.

Posebno je značajan koncept „kontraveština“ – složenih, sekundarno dobitnih obrazaca ponašanja koji predstavljaju zloupotrebu odbrambenih mehanizama. Ovaj pojam uvodi dodatnu kliničku

diferencijaciju između odbrane i naučenih manipulativnih strategija koje održavaju patnju. Uvođenje „emocionalnog računovodstva“ kao tehnike rekalkulacije dobiti i štete predstavlja pokušaj da se proces odricanja od sekundarnih dobiti učini svesnim i strukturisanim.

Metodološki deo knjige nudi jasan opis faza terapijskog procesa u O.L.I. modelu – od razrade i prepoznavanja obrazaca, preko rada na razvoju kompetencija, do završne faze u kojoj se učvršćuju promene i prorađuju separacione anksioznosti. Time se teorijski koncepti neposredno povezuju sa kliničkom praksom, što knjizi daje značajnu upotrebnu vrednost.

U širem kontekstu savremene psihoterapije, ova studija može se čitati kao doprinos razvoju kompetencijskog modela psihodinamske terapije. Dok savremeni pravci (npr. mentalizacioni pristupi, terapije usmerene na regulaciju afekta) često izdvajaju pojedine funkcije kao centralne, OLI model nastoji da ponudi koherentan sistem međusobno povezanih emocionalnih kompetencija koje čine strukturnu osnovu ličnosti.

Knjiga je obimna, teorijski zahtevna i namenjena pre svega psihoterapeutima u edukaciji, supervizorima i istraživačima zainteresovanim za integrativne modele. Njena vrednost leži u pokušaju sistematizacije i preciziranja pojmova koji su u psihoanalitičkoj tradiciji često ostajali na nivou implicitnih pretpostavki. Time ona predstavlja relevantan doprinos domaćoj i regionalnoj psihoterapijskoj literaturi, ali i podsticaj za dalju teorijsku i empirijsku razradu koncepta emocionalnih kompetencija u psihodinamskom okviru.